

כנס בוגרים

את דיעותיו בענייני-חינוך. גם הכותב, הרואה את עצמו כמחנך בעל-ותק, החל באחרונה מפרסם את דיעותיו בענייני-חינוך. אולי יוכל הקורא להתרשם מחינוכו הגרוע, לאור ההשוואות הבנאליות והמסקנות הדמאגוגיות של מאמר זה. תראו מה שהשיגה עושה לבנאדם.

תהיה מהנדס או תעוף למיקצועי

בית-הספר רצה להפוך את הכותב הרך למהנדס בכל מחיר. אם לא מהנדס אז ביולוג, ואם לא ביולוג אז מיוחן, ואם לא כל אלה אז שיהיה לפחות סתם קצין, אשר יקשט במדיו את כינוסי-הבוגרים, ואולי אפילו יקשט בשמו את האנדרטה שבחצר. במגמה הסיפרותית של בית-הספר למדו רק בנות, שכן סיפרות היא עניין לעקרונות-בית, נשים לקצינים ולמהנדסים. גם המגמה החברתית היתה ירודה. לשם נפלטו כל הכישלונות ממיקצועות החשבון וההנדסה. ובאמת, יש תוצאות: מיגוון הבוגרים מרשים ביותר. שלוש-מאות איש גמרו ללמוד יחד עם הכותב. המחזור הארבעים או החמישים ומשהו. רבבות אנשים יצאו משם, חלקם חזרו לאנדרטה. המוסד גאה בכך שאחדים מהם רמטכ"לים, ואחרים שגרירים, ואחרים מדינאים שקודם היו רמטכ"לים. יש גם אלפי מהנדסים ורבבות רופאים ורופאי-שיניים ורוקחים ופיסיקאים ומיוחנים וכימאים ופקידים-בכירים וקצינים. זהו בית-הספר שגילה את הקצועה ויצר קצינים יותר מכל מוסד אחר. יצאו משם גם הכותב, שהוא רב"ט וחצר-מיקצוע, ועוד שניים-שלושה פרובלמאטיים, משוגע אחד ושני בטלנים. את רוב הכישלונות הספיקו להעפף עוד במחצית הדרך, שילכו ללמוד במיקצועי. שם המוטיבציה נמוכה יותר ואירגוני-הבוגרים רופפים.

משורה גם המוות לא ישחרר

ושבו הגיע היום, כמו בכל שנה, שבו ייפגשו כל הרוקחים והמהנדסים והרמטכ"לים ורופאי-השיניים ויעלו בצוותא זיכרונות תפלים או משעשעים. אחר-כך יעמדו דום לכבוד הנופלים וגם יתרמו כמה לירות לאתר-ההנצחה המפואר לזיכרם. גם כשנפלו, יישארו המתים ברשימות הבוגרים לנצח-נצחים. אירגוני-הבוגרים יעדרו ויזבלו את קבריהם ויקימו להם אנדרטות, כאילו שיש קשר כלשהו בין נפילתם לבין המקום שבו למדו כימיה אורגנית. אחר-כך יקבלו הבוגרים הרצאה מאת אחד הרמטכ"לים או שר-הביטחון, והנושא המפתיע יהיה כרגיל ביטחון ישראל או משהו כזה. ואחר-כך ינאם מנהל בית-הספר, ואת הזכות שלא לשמוע את נאומו, רואה הכותב כאחת מחירונית-האזרח היסודיות. ואחר-כך, כאמור, יבואו הזיכרונות על בקבוקי שוופס: דנטיסט ייזכר ברוקת, ומהנדס יגחך עם כימאית, ביולוג עם מיקרוביולוג וקצין-בכיר עם מיוחן ירבץ. כולם ילבשו את תדמיתם הנוכחית שיש להתגאות בה, יקשיבו לביטחון ישראל, ילחצו ידיים עם מורים ומחנכים ויגידו איך שהזמן רץ. בעצם, כימעט, באופן בלתי-ברור ומעורפל במקצת, יתחילו להיזכר בבית-סיפרם ובמוריהם בחיבה קלה, בהבעת-תודה הולכת וגוברת, ובהוקרה על שהביאום עד הלום. שיטת הבוגרים פועלת.

שתיים-עשרה שנה בלי ניכוי שלישי

לוקחים ילד בן שש, קונים לו תילבושת וסמל ושולחים אותו לשתיים-עשרה שנות-מאסר בבית-ספר יוקרתי. במשך שתיים-עשרה השנים הוא לומד לקרוא ולכתוב וחשבון וקצת גיאוגרפיה וכמה דיקלומים באנגלית, ותנ"ך כמובן, הרבה תנ"ך.

כאשר הוא משתחרר ממאסרו, אחרי שריצה את מלוא התקופה (או אפילו יותר), שכן התנהגותו לא היתה די גרועה כדי ניכוי שלישי, קם הנער, והוא כבר זקן וחיוור ועייף ומבולבל, בן שמונה-עשרה עוד מעט, ויוצא אל העולם שמעבר לסורגים. יש לו תעודה המעידה כי למד כפל וחילוק, פרקים בנביאים וערי-בירה, ומאותו יום ואילך הוא נמנה, מרצונו או שלא מרצונו, עם מה שנקרא "עוד חוליה בשרשרת בוגרי המוסד".

ואותו אדם שבע-טראומות, המנסה לשקם את עצמו ולשכוח את פיגועי העבר ותלאותיו, מוצא מי שנה בתיבת-הדואר שלו חבילת ניירות ציבעוניים ועליונים מטעם אירגון בוגרי בית-סיפרו. הפרוס-פקטים מספרים על פעילות ענפה ותוססת. יש מסיבות, יש אירועים, יש כנס שנתי, יש עלון הבוגרים, יש אנדרטה חדשה לזכר הנופלים, יש בחירות לוועד האגודה ולמוזכירות האגודה ולוועדת-קישוט של האגודה — ממש כמו אז, בימים הטובים. חוץ מזה צריך לשלם מיסי-חבר, צריך לתרום לאתר ההנצחה הממשמש ומוקם, צריך לעזור באיתור כתובות של בוגרים מתפרפרים. בקיצור, צריך לשמור על הקשר, שכן, נאמר כבר באיזשהו מקום: "הבוגר הוא רע לכל אדם ואח לכל בוגר".

צ'יזבאטים, רשמים וחוויות ממחנות-הריכוז

יש כל מיני אירגונים. יש אפילו אירגון אסירי-הנאצים-לשעבר. אם קם אירגון בוגרי בית-הספר לשמור על הקשרים בין הבוגרים והמוסד, הרי באירגון אסירי הנאצים, מקבלים הניצולים הזמנות לכנסים חגיגיים שבהם מעלים זיכרונות וחוויות ורשמים מן המחנות, ואחר-כך שרים שירים ביחד, ובוחרים ועד שיוציא עלון. אחר כך שומעים הרצאה בענייני חוץ-וביטחון מפי גדעון האוזנר, ואומרים הנה מוישה ממחזור עשרים-ושש או מביתן שנים-עשר, תראה איך הצליח בחיים מאז. אם להיות גרוטסקי במיקצת, אפשר גם להניח כי אחד הניצולים, שהוא חקיין חובב, יעשה פארודיה היתולית ומשעשעת על קציני-הגסטאפו שהיו ממונים על הסלקציות. הרי צריך לשמור על קשר בין הבוגרים והמוסד.

הקורא הנבון ניחש בוודאי כי כותב עמוד זה רואה את עצמו כאסיר משוחרר, המחוסר כל זיקה ואהדה לבית-כילאו. האמת היא כי העמוד נכתב מייד אחרי שסיים הכותב לקרוע בקפידה לגזרים סימטריים את ערימת-הנייר שנשלחה לו גם השנה מטעם אירגון בוגרי המנסה, בעקשנות ראוייה-לציון, לשמור על קשר עם הכותב ושכמותו. טוענים שעכברים לומדים להבחין בין גבינה ומכת-חשמל אחרי כמה ניסיונות קשים, והם מניחים לחשמל במנוחה. אבל אירגון-בוגרים זה דבר הרבה יותר פלגמאטי וסבלני מעכבר, וגם אם עשר שנים נור-קים כל פירסומיהם בהתמדה ובשקידה אל הפח הסמוך, אין הם לומדים מן הניסיון. הדואר ממשיך לבוא. החומר ממשיך להגיע בזמן. הכותב חושש שזרם העלונים והפרוספקטים וההזמנות ושוברי-התרומות לא ייפסקו לעולם, והוא כבר ציווה על הדורות הבאים אחרי להמשיך ולהשמיד את החומר ההולך ורב. אולי יום אחד, מחמת שריפה או פגיעה ישירה, יישמט שמו מן הרשימה ויונח לנשמתו התועה לצוף בחלל כאוות-נפשה, בלי כנסים, טכסי-זיכרון ועלוני-בוגרים.

גם בכלא עושים בגרות

מן הנאמר לעיל ניתן להבין את דעתו של הכותב על המוסד, ועל הצורך שיש לו, כבוגר, לקיים קשר עמו. הקורא האובייקטיבי יוכל לטעון שיש ביחס שכזה משום כפיות-טובה, שכן בכל-זאת למד הכותב במשך י"ב שנות-מאסר דיברי תורה וחוכמה כפי שפורט לעיל, ואכן, אומר הכותב, אסירים רבים למדו והשתלמו בבתי-כילאם, למדו קרוא-וכתוב ועשו בגרות ואפילו תואר ראשון. גם המשוגע קוזו אוקאמוטו, היושב בכלא רק שלוש שנים, הספיק כבר להשתלם במדעי-היהדות, ובכל זאת אין כילאו חביב עליו. ובכלל אין כלאים חביבים על יוצאיהם, ונבראה בשל כך אין הילות רומנטיות או נוסטאל-גיות סביבם.

לבד מעצם מהותו של המוסד, לא נותרו בליבו של הכותב כל רחשי-געגועים למוריו ולמחנכיו, שכאן עליו להודות כי מעולם לא חיבבם, ואת חלקם אף תיעב, ועודנו מכיר להם רעה עד היום. גם לא נתקפה בליבו דמותו של המורה והמחנך הנערץ והדגול, מלא המסירות ולהט-האמונה, שעל אודותיו מרבים לדבר בספרים ובאגדות. בית-הספר, שבו ריצה הכותב את שנות לימודיו, הוא מוסד שנטל לעצמו מונופולין וזכויות-יוצרים על שיטת-החינוך הנכונה ועל יעדיה. המנהל, או גונדרי-המוסד, רואה את עצמו כמחנך דגול למדי, ואף מופיע ומפרסם

